

SCENARIUSZ LEKCJI

Imię i nazwisko autora:	Wiesława Markowska
Przedmiot:	Historia Sztuki
Temat zajęć:	Śladem włoskiego renesansu – rzeźba nagrobkowa w Polsce.
Grupa docelowa:	III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres rozszerzony
Ogólny cel kształcenia:	Przekazanie wiedzy z zakresu sztuki renesansowej w Polsce na przykładzie rzeźby nagrobkowej.
Kształtowane kompetencje kluczowe:	Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE z 18.12.2006, Kompetencje kluczowe: 1) porozumiewanie się w języku ojczystym; 5) umiejętność uczenia się; 8) świadomość i ekspresja kulturalna.
Podstawa programowa:	I. Rozwijanie zdolności rozumienia przemian w dziejach sztuki w kontekście ich uwarunkowań kulturowych i środowiskowych, epok, kierunków, stylów i tendencji w sztuce. Uczeń: I.10. formułuje samodzielne, logiczne wypowiedzi argumentacyjne na temat epok, kierunków, stylów i tendencji w sztuce oraz środowisk artystycznych. I.1.d) sztuki nowożytnej (renesans, manieryzm, barok, rokoko, klasycyzm), I.4. prawidłowo sytuuje w czasie i w przestrzeni geograficznej poszczególne epoki, style, kierunki i tendencje w sztuce; I.5. charakteryzuje i opisuje sztukę powstałą w obrębie poszczególnych epok, kierunków i tendencji; I.7. łączy najistotniejsze dzieła ze środowiskiem artystycznym, w którym powstały; I.9. analizuje teksty pisarzy, filozofów, krytyków sztuki i artystów, interpretuje je i wskazuje wpływ tych wypowiedzi na charakter stylów, epok i tendencji w sztuce oraz na kształt dzieła; II. Zapoznanie z najwybitniejszymi osiągnięciami w zakresie architektury i sztuk plastycznych. Uczeń: II.10. określa funkcję dzieła i wskazuje jej wpływ na kształt dzieła; II.12. wskazuje w dziele sztuki symbol i alegorię, potrafi wytłumaczyć ich znaczenie; II.13.b) w rzeźbie: bryły, kompozycji, faktury, relacji z otoczeniem, II.18. formułuje samodzielne, logiczne wypowiedzi argumentacyjne na temat dzieł sztuki. II.2. wskazuje twórców najbardziej reprezentatywnych dzieł; II.7. rozróżnia podstawowe motywy ikonograficzne; II.8. wymienia różne funkcje dzieł sztuki, takie jak: sakralna, sepulkralna, estetyczna i dekoracyjna, dydaktyczna, ekspresyjna, użytkowa, reprezentacyjna, kommemoratywna, propagandowa, kompensacyjna, mieszkalna i rezydencjonalna, obronna, magiczna;

	II.9. identyfikuje najbardziej reprezentatywne i najsłynniejsze dzieła na podstawie charakterystycznych środków warsztatowych i formalnych oraz przyporządkowuje je właściwym autorom; III. Zapoznanie z dorobkiem najwybitniejszych twórców dzieł architektury i sztuk plastycznych. Uczeń: III.1. wymienia najistotniejszych twórców dla danego stylu lub kierunku w sztuce; III.3. sytuuje twórczość artystów powszechnie uznawanych za najwybitniejszych w czasie, w którym tworzyli (z dokładnością do jednego wieku, a w przypadku twórców sztuki nowoczesnej i współczesnej – z dokładnością do połowy wieku) oraz we właściwym środowisku artystycznym; III.4. łączy wybrane dzieła z ich autorami na podstawie charakterystycznych środków formalnych; IV. Kształcenie w zakresie rozumienia i stosowania terminów i pojęć związanych z dziełami sztuki, ich strukturą i formą, tematyką, techniką wykonania. Uczeń: IV.2. zna terminologię związaną z opisem formy i treści dzieła malarskiego, rzeźbiarskiego i graficznego, w tym m.in. nazwy formuły ikonograficznych, słownictwo niezbędne do opisu kompozycji, kolorystyki, relacji przestrzennych i faktury dzieła; IV.4.c) w rzeźbie: chryzolefantyna, rzeźba w drewnie, kamieniu, złocie, odlew w gipsie, odlew w brązie, IV.6. właściwie stosuje terminy dotyczące opisu treści i formy dzieł sztuk plastycznych; V. Zapoznanie ze zbiorami najważniejszych muzeów i kolekcji dzieł sztuki na świecie i w Polsce, a także z funkcją mecenatu artystycznego oraz jego wpływem na kształt dzieła sztuki. Uczeń: V.2. zna najistotniejszych fundatorów, mecenasów i marszandów, na których zlecenie powstawały wybitne dzieła sztuki; V.3. łączy dzieło z muzeum lub miejscem (kościół, pałac, galerie), w którym się ono znajduje; V.5. formułuje samodzielne, logiczne wypowiedzi argumentacyjne na temat wpływu mecenatu artystycznego na kształt dzieła.
Cele (szczegółowe) operacyjne:	Uczeń nauczy się: - określać wpływ renesansu włoskiego na charakter nagrobków w Polsce; - charakteryzować mecenat artystyczny w okresie renesansu polskiego; - rozpoznawać osoby przedstawione w rzeźbach; - opisywać sposób przedstawienia postaci w polskich nagrobkach renesansowych; - odczytywać rzeźbiarską dekorację architektoniczną.

Metody/techniki kształcenia:	- pokaz; - opis; - dyskusja - obserwacja.
Formy organizacji pracy:	Praca grupowa Praca indywidualna ucznia
PRZEBIEG LEKCJI	
Faza wprowadzająca:	
1. Przedstawienie głównych problemów lekcji i rozdanie uczniom kartek z datami. 2. Zachęcenie uczniów do zapoznania się ze słowniczkiem, w którym znajdują się m.in. terminy związane z architekturą i rzeźbą.	
Faza realizacyjna:	
1. Wyjaśnienie specyfiki polskiego renesansu i wspomnienie o roli Kaplicy Zygmuntowskiej w polskiej renesansowej sztuce sepulkralnej. 2. Renesansowe nagrobki w Polsce - cechy charakterystyczne: a) Dlaczego Zygmunta I Starego przedstawiono w zbroi? (Postać władcy ukazana jest w zbroi, co miało podkreślić przynależność władcy do stanu rycerskiego, a także ukazać go jako obrońcę kraju i religii chrześcijańskiej); b) Do jakich przedstawień postaci nawiązywała poza sansovinowska? (nawiązywała do antycznych przedstawień Herkulesa i Neptuna); c) Jakie świecką funkcję sprawował biskup Piotr Tomicki? (sprawował urząd sekretarza królewskiego); d) Do jakiego typu rzeźb zalicza się nagrobek biskupa Piotra Tomickiego? (monumentu nagrobnego); e) Do czego mogła nawiązywać poza, w której został ukazany biskup? (Przesłanie mogło oznaczać, że śmierć jest tylko stanem przejściowym, a na zmarłego, po zmartwychwstaniu, czeka życie wieczne); f) Do czyjego pomnika nawiązywała rzeźba nagrobna biskupa Piotra Tomickiego? (Sama postać duchownego jest wzorowana na pomniku papieża Pawła II.); g) Jakie dwie funkcje sprawował Piotr Gamrat? (Był arcybiskupem gnieźnieńskim oraz prymasem Polski. Tym samym sprawował dwie najważniejsze funkcje religijne w Polsce); h) Czym doradcą był biskup Piotr Gamrat? (Bony Sforzy); i) Co przedstawia fryz na nagrobkach hetmana Jana Tarnowskiego i Jana Krzysztofa Tarnowskiego? (Fryz, ukazujący pochod hetmana po zwycięskiej bitwie pod Obertynem z 1532.); j) Kto jest autorem nagrobku biskupa Filipa Padniewskiego? (Jan Michał z Urzędowa). 3. Omówienie roli mecenatu w rozwoju renesansowej sztuki sepulkralnej w Polsce. 4. Omówienie cech typowego przedstawienia rzeźby nagrobkowej na podstawie nagrobka Zygmunta Augusta (wyświetlenie ilustracji). Nauczyciel może poprosić na początku o wskazanie cech wspólnych dla nagrobku Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta. 5. Omówienie przedstawień nagrobków biskupich (wyświetlenie ilustracji). Nauczyciel może spytać uczniów czy wiedzą na jakim dziele wzorowany jest nagrobek biskupa Piotra Kostki (ilustracja). 6. Omówienie przedstawień kobiecych na nagrobkach na przykładzie nagrobka Anny Jagiellonki (wyświetlenie ilustracji). Nauczyciel może spytać o postać władczyni i o jej związek z Zygmuntem	

Starym, Zygmunt Augustem i Stefanem Batorem. Nauczyciel może także zapytać czym różni się to przedstawienie od poprzednich dzieł. Następnie nauczyciel powinien wyświetlić nagrobek Stefana Batorego (ilustracja) i omówić „wtopienie” się rzeźby w nagrobek. Wykładowca powinien zwrócić szczególną uwagę na bogactwo detali, kolorystykę a także samo ukazanie władcy.

7. Omówienie nagrobku Jana Olbrachta (wyświetlenie ilustracji). Nauczyciel powinien wskazać na cechy gotyckie i renesansowe nagrobku.

8. Omówienie nagrobku Wawrzyńca Spytka z Jordanowa (wyświetlenie ilustracji). Nauczyciel może spytać jakie cechy nagrobka mogą świadczyć o jego przynależności do sztuki renesansu, a jakie do sztuki baroku. Uczniowie powinni zwrócić na samo przedstawienie zmarłego, a także na detale dzieła.

9. Wykonanie zadań 1 – 7.

Faza podsumowująca:

1. Omówienie rozwiązania zadań 1 – 7.

2. Omówienie zadania domowego – Polecenie 1.

Praca domowa:

Polecenie 1 z e-materiału:

Poniżej zobaczysz zdjęcie Nagrobka kardynała Ascania Sforzy. Spróbuj znaleźć informacje zarówno o tym dziele jak i o jego twórcy. Napisz jaki związek to dzieło ma ze sztuką sepulkralną w Polsce. Sporządź krótką notatkę na ten temat.